

PAGLIPAY UG PAGMAYA!**Awhag Pastoral sa Kapunongan sa mga Obispong Katoliko sa Pilipinas (CBCP)**

“Bulahan ang mga tigpanday og kalinaw, kay sila pagatawgon nga mga anak sa Diyos.”(Mt 5:9)

Hinigugmang mga igsoon diha ni Kristo, dili ba kitang tanan man nangandoy nianang grasya nga matawag kita nga “mga anak sa Diyos?” Nan, kitang tanan kinahanglan nga kanunay manlimbasug nga mamahimong mga tigpanday sa kalinaw niining mga panahon sa kaguliyang dinhi sa atong nasud. Ug kini nagpasabot nga kanunay kitang maninguha sa pagdala’g gugma diin anaay pagdumot, pasaylo diin anaay kalapasan, pagtuo diin anaay pagduhaduha, paglaum diin anaay pagkawala niini, kahayag diha sa kadulom, ug kalipay diha sa kasubo (from the prayer for peace attributed to St. Francis of Assisi).

KALINAW: Bokasyon ug Misyon natong Tanan

Ang atong mga kaaway dinhi niining kalibutan dili man ang mga kauban natong mga tawo, dili “lawas ug dugo” (Eph 6:12). Wala kita makigsangka pinaagi sa mga pusil ug bala. Wala kita nangita’g panalipod batok kanila nga tingale naninguha sa pagpasipala kanato, pinaagi sa pagsul-ob og dili-madutlan-sa-bala nga bisti, sanglit ang atong mga gubat espirituhanon man. Niining mga panahon sa kangitngit, kanus-a misamot ang pagdumot ug kabangis, kanus-a ang pagpamatay nahimo nang adlaw-adlaw nga panghitabo, kanus-a ang mga tawo naanad na sa pagbinayloay sa mga insulto ug makapasakit nga mga pulong diha sa medya sosyal, kami nagaawhag sa mga matuohon sa pagpabilin nga maunongon sa atong komon nga bokasyon ug misyon sa madasigong paglihok alang sa kalinaw.

Apan ayaw ninyo pagsayopa pagsabot kini: bisan ang Agalon mingon man, “Dili ingon sa paghatag sa kalibutan og kalinaw nga ako nagahatag kaninyo og kalinaw” (Jn 14:27).

Ang iyang kalinaw dili gayud pagpauyon-uyon o pagnunot sa dautan; wala usab gipasabot niini ang kawala nay panagkalahi ug panagbangi. Dili ba siya mismo gisalikway man sa iyang mga katagilungsod sa Nazaret? (Lk 4:16-30) Dili ba gitawag man siya nga kuwanggol sa iyang kaugalingong mga paryenti? (Mk 3:20-22). Dili ba ginganlan man siya’g “prinsipe sa mga demonyo”? (Mk 3:22-30). Dili ba gitawag man siya og palahubog ug nahigugma sa mga kobrador sa buhis ug mga makasasala? (Mt 11:19)

Wala ba diay niya gipakita kanato unsaon ang pakigharung sa mga kakulian sa dihang natulog siyang nahinankok didto sa sakayan, o sa dihang nilakaw siya sa tubig bisan taliwala sa usa ka unos? (Mk 4:35-40; Mk 6:45-52) Apan sama sa mga apostoles, kita kasagaran madaug sa kahadlok ug kalisang. Bisan kung nagahimo na kita’g gagmay’ng mga lakang diha sa bagyo sama ni San Pedro, namatikdan nato nga nagaanam kita’g kaunlod gumikan sa kagamay sa atong pagtuo (Mt14:31). Wala nay lain pang makapakalma kanato niining mga nagkaguliyang nga panahon gawas sa hilum nga pag-ila kaniya nga mipasalig kanato sa iyang makanunayong presensya – “Ayaw kahadlok; ako kini!” (Mt 14:27)

Ang BAYAD sa PAGSAKSI kang KRISTO

Unsa may bag-o mahitungod sa pagpatay sa mga pari tungod sa pagsaksi kang Kristo? Unsa may bag-o mahitungod sa mga kasamtangang propeta nga gipahilum pinaagi sa malipotong mga bala sa mamumuno? Unsa may bag-o mahitungod sa mga sulugoong-pangulo nga gitumo-tumoon, sanglit nagtuman sila sa ilang mga katungdanan isip mga magbalantay nga mipahiuyon sa ilang kaugalingon ngadto sa persona sa ilang Labaw nga Magbalantay? Nahikalimtan na ba nato nga “ang dugo sa mga matir mao ang binhi sa mga Kristiyano”? (Tertullian) Kini mao ang nakapabuhi sa Simbahan human sa duha ka libo ka mga tuig. Ayaw kahadlok! Dili ba miingon man ang Agalon, “Ayaw kahadloki

sila nga makapatay sa lawas apan dili makapatay sa kalag. Hinonoo, kahadloki hinoon siya nga makalalag sa lawas ug kalag ngadto sa Gehena”(Mt 10:28)?

Dili kita mga estranyo sa pagbiay-biay ug panglutos. Ang atong kasinatian karon walay kalainan sa gipamulong sa Salmista diha sa Salmo 64: “Gibaid nila ang ilang dila sama sa espada ug gipunting nila ang ilang mga dautang pulong sama sa mga pana. Giatangan nila ang matarung, ug sa kalit moaslang sila nga walay kahadlok.” Apan unsa may giingon sa Ginoo ngadto sa iyang mga tinun-an kung sila lutuson ug pakaulawan tungod kaniya? Miingon siya kanila sa “paglipay ug pagmaya” (Mat 5:12). Kining maong mga pulonga ang giingon ni Papa Francisco sa sinugdanan sa iyang sulat apostoliko “Gaudete et Exultate”. Mga pulong kini sa Ginoo alang sa mga gilutos ug gipakaulawan tungod kaniya. Uban sa tuyo sa pag-awhag kanato sa pagpaninguha nianang kinabuhi sa pagkabalaan, si Papa Francisco miingon nga ang Ginoo dili buot nga kita “magpabilin diha sa hunol-hunol ug alang-alang nga pagkinabuhi” (GE 1). Giunsa kita pagtudlo kung unsaon pag-atubang sa pagpanglutos? Paminawa ang giingon ni San Pablo: “Kung kita bugalbugalan, mobalos kita uban sa panalangin; kung kita lutuson, dawaton ta kini nga mainantuson; kung kita butan-butangan, motubag kita nga malumo. Nangahimo kitang binalibay sa kalibutan, hugaw sa tanan; kini ang ang kahimtang sa pagkakaran” (1 Cor 4:12-13).

Ug unsaon man nato pag-atubang sa panagkabahin-bahin tali kanato? Unsaon man nato pagtagad ang kaubang mga “Kristiyano” nga wala makakita’g kadautan diha sa mga pagpamatay, nga mokatawa lamang kung ang atong Diyos gipanamastamasan, ug nga motampo diha sa pagpasapasa og mga sayop nga balita (fake news)? Wala ba kita pasidan-i sa Ginoo nga kabahin sa mga gikinahanglan diha sa paglihok alang sa kalinaw mao ang pag-agi sa sulayanan sa mga panagbangi? (Lk 12:51-53) Kanunay anaay uban kanato nga mipadayag sa pagtuo diha kang Kristo apan dali rang mahaylo sa mga kawang lamang nga saad ni Satanas. Nahinumduman ba ninyo siya nga mibaligya sa agalon sa katloan ka plata tungod kay siya mitugot sa iyang kaugalingon nga magawongan ni Satanas? Husto si San Pablo sa pag-ingon, “... kinahanglan nga anaay panagbahinbahin diha kaninyo aron masayran kinsa ang tim-os kaninyo. (ESV 1 Cor 11:19)

Ang mga PAG-ANTUS sa mga KABUS

Ang atong mga pag-antus isip mga pangulo sa Simbahan wala ra kung itandi sa mga pag-antus sa mga kabus dinhi sa atong nasud. Wala ba nato madunggan ang hilak sa mga kabus nga nagpuyo sa slums nga gibilanggo tungod sa pagbagdoy-bagdoy (loitering)? Nangalimtan ba nila nga alang sa mga walay kapuy-an nga mga kabus sa syudad, ang gagmay’ng mga agianan taliwala sa mga barong-barong mao sab ang dapit lutuanan, kaligoanan, lulinghayawan og daluanan sa ilang kabataan? Nangalimtan ba nila nga sila nagapuyo sa mga gagmay’ng puloyanan nga dali ra kaayong maugdaw sa sunog tungod kay sila walay igong kadalanan? Wala ba nato bati-a ang mga kasakitan sa mga drug addicts nga giisip ingon og “dili tawo” (non-human), ug gipalansang isip mga kriminal kung ang ilang mga ngalan mahiapil sa gikahadlokang drug watch list? Tinuod, nahibalo kita sa mga kasakitan niadtong nangabiktima sa droga, apan nasudong ba nato sila usab ingog mga tawo nga nagmasakiton og naga-antos uban sa ilang balatian? Dili ba angay nga sud-ongon usab nato sila isip mga biktima nga naga-tuaw sa atong panabang. Magpabilin lang ba kita nga walay pagpakabana kung madunggan nato ang mga tao nga gipangpatay nga walay kaluoy niadtong mohipos sa mga tawhanong kinabuhi ingon og basura? Wala ba nato maamgohi nga sa matag-gidudahan sa droga nga gipatay, adunay gibiyaan nga balong asawa og mga ilong anak – nga dili gani makagahum sa ligdong nga paglubong sa ilang minahal? Dili ba kita magpakabana kung ang mga puloy-anan sa mga tawo gipang-utingkay nga walay haum nga kapasikaran “warrants”, o kung ang mga gidudahan sa droga gipang-dakop nga walay kapasikaran, o gipangbilanggo nga walay pagtaral?

Dili ba kita magsapayan mahitungod sa kaalaot sa mga tao nga gipang sumbong sa mga salaod kalabot sa droga o gipang-hasok ingong og mga sardinas diha sa hilabian na kapuno nga mga bilanggoan, bisan kung nasayud kita nga ang ilang gikinahanglan mao ang rehabilitasyon? Dili ba nato madunggan ang mga pag-antos sa mga lumad nga napapahawa gikan sa ilang mga kabiling yuta aron sa pag-padayon sa mga kompanya sa mga mina ug “dams”. Ug unsa man ang atong pagbati mahitungod sa mga katilingban nga napugos sa pagbiya sa ilang puluy-anan tungod sa kahadlok nga maigo diha sa pagbinayloay sa mga bala tali sa mga tropa sa gobyerno ug mga rebelde? Unsa ba ang atong gibati kung ang atong kaugalingong mga tropa nangamatay tungod sa walay hunong nga panag-away nga wala mahatagi og haum nga kasulbaran pinaagi sa malinawong diyalogo? Adunay

usa ka panultihon sa tagalog, “Ang sakit ng kalingkingan ay ramdam ng buong katawan.” Ang kasakit sa usa ka bahin sa lawas gibati sa tibuok lawas. Dili kini kanunay tinuod! Walay paagi nga mabati nato ang kasakitan sa uban kung ang ubang bahin sa lawas naminhod na sa kawalay pagpakabana.

Ngadto kanila niining kalibutan nga nagpanghimantog sa ilang kaugalingong kaalam, ngadto kanila nga mapasigarbohong milantaw sa ilang kaugalingon nga maalamon sa ilang kaugalingong paghukom ug miisip sa Kristohanong pagtoo ingon og walay hinungdan, ngadto kanila nga mipasipala sa Diyos isip “hungog” (stupid), ang mga pulong ni San Pablo mao ang tubag: “Kay ang giisip nilang binuang sa Diyos maalamon pa sa kinaadman sa tawo ug ang ilang giisip nga kahuyang sa Diyos mas lig-on pa sa kahuyang sa tawo.” (1 Corinthians 1:25) Ug ngadto kanila nga nagbugalbugal sa atong pagtoo, moingon kami uban ni San Pablo, “Gituyo sa pagpili sa Diyos ang giisip sa tawo nga walay kapusalanon aron pakaulawan ang mga maalamon, ug gipili Niya ang kadtong giisip nga huyang aron pakaulawan ang tawong gamhanan. Gipili sa Diyos ang mga sinalikway ug mga tinamay niining kalibutan ug gipakawalay bili sa mga tawo aron paghimong walay kapusalanon niadtong mga butang nga giisip nila nga mahinungdanon aron wala gayo’y tawo nga magpagarbo atubangan sa Diyos.” (1 Corinthians 1: 27-29)

ANG DALAN NI HESUS

Buot namong pahimduman kadtong mga nangasuko gumikan sa bugalbugal nga pamahayag sa mga tawo nga anaa sa awtoridad: hinumdumi ang gitudlo sa Ginoo sa iyang mga tinun-an. Miingon siya, “Apan kaninyo nga nakadungog moingon ako... Panalangini ang mga nagtunglo kaninyo, i-ampo ang napasipala kaninyo. Ngadto kaniya nga misagpa kaninyo sa usa ka aping, itanyag usab ang lain nga aping...” (Luke 6:27-29)

Ang pagpanimalos dili gayud dalan ni Hesus. Dili paagi ni Hesus ang pagbalos sa dautan og dautan: Dili gayud- madaug nato ang dautan pinaagi lamang sa kaayo (Romans 12:21). Hangtud sa katapusan Niyang gininhawa, walay lain nga Iyang nasulti ngadto sa mga nagdagmal Kaniya kondili mga pulong sa kaluoy, “Amahan, pasayloa sila kay wala sila nasayud sa ilang gibuhay” (Luke 23:34).

Adunay mipasumangil kanamo sa pagpangilabot diha sa lihok politikal aron sa pagguba sa pangagamhanan. Wala nay mas layo pa sa kamatuoran. Ang among tinguha dili gayod ang pagpangguba sa bisag-unsang gingharian dinhi sa yuta. Ang mga ginghariang kalibutanon moabot og mahanaw. Nagalihok lamang kami sa gingharian sa Diyos nga molatas niining kalibutan – aron kita makasugod sa pagtuon nga mopuyo’g kinabuhi “dinhi sa yuta maingon sa langit” (Matthew 6:10) Sa mga panahon diha sa atong kasaysayan kanus-a nahulog kami sa tentasyon sa paglihok alang sa politikanhong gahum, kami muduko lamang sa among mga ulo diha sa kaulaw ug moingon, “Dili na mausab” (Never again!). Wala kami magasangyaw og sayop nga larawan sa Diyos, ingon og daw naga-dungaw lang gikan sa langit sama sa mabangis nga diyos-diyos nga nanghulga kanato sa kalaglagan sa impyerno sa tanang panahon. Ang atong Ginoo nga gipadayag kanato ni Hesukristo Diyos nga nagaluwas, usa ka Diyos nga “bahandianon sa kaluoy ug puangod”, usa ka Diyos nga nanginlabot sa atong kasaysayan, usa ka Diyos kinsa – tungod sa iyang gugma kanato – nihikling sa iyang kaugalingon sa hingpit, ug “nagpakahimong kabos, aron diha sa iyang kakabos kita mabahandianon” (2 Corinthians 8:9).

ANG SIMBAHAN ug ANG PANGAGAMHANAN

Ang Simbahan nagatahUd sa politikanhong awtoridad, ilabina sa mga piniling opisyal sa gobyerno sa paagi sa demokrasiya, hangtod nga dili sila musukwahi sa sukuranang mga prinsipyo, espirituwal ug moral nga atong gipakabahandi, sama sa pagtahud sa kasagrado sa kinabuhi, integridad sa kamugnaan, ug dili mabakwi nga katungod sa matag-tawo. Dili kami mga politikanhong pangulo ug, tataw kaayo, dili mga politikanhong kaaway sa gobyerno. Ang Simbahan latas sa kasaysayan nagabarug uban sa daghanang mga matang sa pangagamhanan. Ang Simbahan nahimo ug magpabilin gayod nga kabulig sa gobyerno (ilabi na diha sa mga LGU og Barangay) diha sa dili maihap nga paningkamot alang sa kaayohan sa tanan (common good), ilabi na sa pagtubag sa mga panginahanglan sa mga nahikawan sa atong katilingban. Usahay among gitawag kini nga kolaborasyon isip mabinantayon (critical), aron gayod sa pagpatin-aw sa panagkalahi mahitungod sa hingpit nga mga tumong bisan kon kita nagtambayayong diha sa mga paningkamot. Sa ubang mga

isyu, ang kolaborasyon dili mahimo tungod sa atong mga espirituhanon ug moral nga pagtuo, nga sa walay hunong among itudlo, apan dili gayud namo ipamugos sa dili modawat niini. Sa mao nga mga kahimtang, amo lamang bansayon ang among katungod sa pagsupak sinunod ang konsyensya. Among giila ang giligid sa konstitusyon mahitungod sa panagbulag sa Simbahan ug Estado, gumikan sa panagkalahi sa mga tahas diha sa katilingban. Sa dihang mosulti kami mahitungod sa tataw nga mga isyu, kanunay kini gikan sa panabot sa pagtoo ug moralidad, ilabi na ang mga prinsipyo sa hustisya sosyal, ug dili gayud gumikan sa bisan unsang tumong nga politikanhon ug ideyolohikanhon.

ANG SIMBAHAN SA MGA MAKASASALA, TINAWAG NGADTO SA PAGKABALA-AN.

Among mapaubsanon nga giangkong kami Usa ka Simbahan nga ginsakpan sa mga “alaUt apan gipili”. (Miserando atque Eligendo, Pope Francis’ episcopal motto). Kami Usa ka Simbahan sa mga makasasala nga gitawag ngadto sa pagkakabig ug pagkabalaan sa samang higayon. Among iduko ang among mga ulo sa kaulaw sa dihang makadungog kita sa pagpangabuso nga gihimo sa uban namong mga kauban nga pangulo sa Simbahan – labi na sila nga naordinahan aron “sa pagpamuhat diha sa persona ni Kristo”. Among gidawat ang among kaakuhan tungod sa ilang gibuhat ug ang among katunganan sa pagtulid kanila – sumala ug sibo sa among labaw nga mga awtoridad sa Simbahan unibersal. Mapaubsanon namong giila nga daghan namong mga kahuyang ug kakulangon, sanglit mga tawo man lang kami. Walay hinungdan nga among tabonan ang among mga kahuyang tungod lang sa among pakig-ambit diha sa tawhanong kahimtang, tungod kay nagatoo kami sa Diyos nga migakos sa tawhanong kahimtang aron sa pagbag-o sa panagway nga tawhanon diha sa iyang Anak si Hesukristo. Nakabaton kami og kusog gikan kang San Pablo nga matinud-anon nga naghangyo sa Ginoo sa pagtangtang sa iyang kahuyang apan nakadawat lamang niining mga pulong sa pagsalig, “Ang akong grasya igo na diha kanimo: kay diha sa kahuyang ang gahum nakabaton ug kahingpitan. Sa panahon nga ako huyang nahimo akong kusgan” (2 Corinthians 12:9)

TAWAG SA PAG-AMPO UG PAGPUASA

Sa Hulyo 16, 2018 sa pangilin sa Mahal nga Inahan sa Bukid sa Carmen, ang bukid nga nahilambigit sa maisugon nga hagit ni Propeta Elias, igahin nato kini nga adlaw sa pag-ampo ug pagpenitensya, sa atong pagpangayo sa kaluoy ug hustisya sa Diyos alang niadtong mipasipala sa balaan nga ngalan sa Diyos, alang niadtong nagtumo-tumo ug misaksi’g bakak, ug alang niadtong nakasala sa pagpamatay ug sa mga nituo nga ang pagmatay usa ka paagi sa pakigbatok sa kriminalidad dinhi sa atong nasud. Nagadapit kami kaninyo sa pakigduyog inyong mga Obispo sa tulo ka mga adlaw sa pagpuasa, pag-ampo ug buhat sa kaluoy gikan sa Hulyo 17-19, 2018.

Gitugyan namo kamo, among hinigugmang katawhan sa Diyos, ngadto sa inahanong pagtagad sa usa ka Babaye nga maoy gihinlan ni Hesus sa iyang “Pinalangang Tinun-an” ug giingnan, “Ania ang imong anak!” (John 19:26). Kami, sa among kabahin, nagasud-ong kaniya – among Inahan sa pagtuo – uban sa inanak nga gugma. Maria, Inahan sa Simbahan, pahiduol kanamo labi na kung kami madala ngadto sa kawalay paglaum ug mahutdan og bino sa pagtuo, paglaum, ug paghigugma. (John 2:1-11). Tudloi kami sa pagbuhat lamang sa unsay gipangayo kanamo sa imong Anak. Ug kung mangahugmo kami atubangan sa pagpanglutos, mobarug unta kami uban kanimo sa tiilan sa Krus ug makabaton kami og kusog gikan sa dugo ug tubig nga mibuhagay gikan sa kilid sa Imong Hinigugmang Anak, among Ginoo ug Manunubos nga si Hesukristo. AMEN.

Alang sa Kapungongan sa mga Obispong Katoliko sa Pilipinas,

Most Rev. Romulo Valles, DD
Archbishop of Davao
President, CBCP

July 9, 2018